

نگاهی به عملیات آزادسازی خرمشهر / اهداف عملیات بیت المقدس چه بود

روز سوم خرداد سالگرد حماسه آزادی و فتح خرمشهر است، فتحی که موجب برانگیختگی احساسات و عواطف پاک ملت ایران شد و همدلی و وحدت را میان اقشار ملت پدید آورد ...

روز سوم خرداد سالگرد حماسه آزادی و فتح خرمشهر است، فتحی که موجب برانگیختگی احساسات و عواطف پاک ملت ایران شد و همدلی و وحدت را میان اقشار ملت پدید آورد و موجب سرشکستگی صدام و نیز تلخکامی حامیان قدرتمند وی شد. به گزارش خبرگزاری مهر، اشغال خرمشهر توسط عراق به عنوان مهمترین برگ برنده این کشور برای وادار ساختن ایران به شرکت در هرگونه مذاکرات صلح تلقی می شد آزاد سازی این شهر می توانست تحمیل اراده سیاسی جمهوری اسلامی بر متجاوز و اثبات برتری نظامی اش باشد. بر همین اساس، با توجه به این که منطقه عمومی غرب کارون آخرین منطقه مهمی بود که هم چنان در اشغال عراق بود، از یک سو فرماندهان نظامی ایران برای انجام عملیات در این منطقه اشتراک نظر داشتند، و از سوی دیگر عراق نیز که طراحی عملیات آزادسازی خرمشهر را پس از عملیات فتح المبین قطعی و مسجل می پنداشت. با در نظر گرفتن اهمیت این شهر و جایگاه آن در دفاع از بصره، به ضرورت حفظ این منطقه معتقد بود. از این رو، بلافاصله پس از اتمام عملیات فتح المبین، در حالی که قوای ارتش عراق در منطقه عمومی خرمشهر تقویت می شد، به تمام یگان های تحت امر قرارگاه مرکزی کربلا دستور داده شد.

منطقه عملیات بیت المقدس در میان چهار مانع طبیعی محصور است که از شمال به رودخانه کرخه، از جنوب به رودخانه اروند، از شرق به رودخانه کارون و از غرب به هورالهویزه منتهی می شود. منطقه مزبور به جز جاده مرتفع اهواز- خرمشهر، فاقد هرگونه عارضه مهم برای پدافند است. همین امر موجب شد تا زمین منطقه -به دلیل مسطح بودن- برای مانور زرهی مناسب، و برای حرکت نیروهای پیاده به دلیل در دید و نیز قرار داشتن نامناسب باشد. نقاط حساس و استراتژیک منطقه شامل بندر و شهر خرمشهر و پادگان حمید بود.

مهمترین اهدافی که در عملیات دنبال می شد عبارت بودند: انهدام نیروی دشمن، آزادسازی حدود 5400 کیلومتر مربع از خاک ایران؛ از جمله شهرهای خرمشهر، هویزه و پادگان حمید، خارج نمودن شهرهای اهواز، حمیدیه و سوسنگرد از برد توپخانه دشمن، تامین مرز بین المللی، آزادسازی جاده اهواز خرمشهر و خارج شدن جاده اهواز آبادان از برد توپخانه دشمن.

در طراحی عملیات، تهاجم از طریق عبور از رودخانه کارون و پیشروی به سوی مرز بین المللی و سپس آزادسازی شهر خرمشهر مد نظر قرار گرفته و چنین استدلال می شود که حمله به جناح دشمن، که عمدتاً به سمت شمال بود، عامل موفقیت عملیات است. همچنین شکستن خطوط اولیه دشمن و عبور از رودخانه و گرفتن سرگل در غرب کارون تا جاده اهواز خرمشهر، به عنوان اهداف مرحله اول و ادامه پیشروی به سمت مرز و خرمشهر به عنوان اهداف مرحله دوم تعیین شدند. بر همین اساس محورهای عملیاتی هر یک از قرارگاه ها به ترتیب زیر مقرر گردید:

1- محور شمالی: قرارگاه قدس (با عبور از رودخانه کرخه)

2- محور میانی: قرارگاه فتح (با عبور از رودخانه کارون و پیشروی به سمت جاده اهواز خرمشهر)

3- محور جنوبی: قرارگاه نصر (با عبور از کارون و پیشروی به سمت خرمشهر)

سرانجام عملیات بیت المقدس در 30 دقیقه بامداد روز 10 اردیبهشت 1361 با قرائت رمز عملیات بسم الله الرحمن الرحیم. بسم الله القاسم الجبارین. یا علی ابن ابی طالب از سوی فرماندهی آغاز شد. شهید ایت الله صدوقی و آیت الله مشکینی نیز که در کنار فرماندهان سپاه و ارتش در قرارگاه کربلا حضور داشتند.

عملیات بیت المقدس را به چهار دوره زمانی تقسیم کردند که مرحله چهارم عملیات از 1 تا 4 خرداد 1361 انجام شد. سرانجام در ساعت 22:30 اول خرداد 1361 تلاش برای آزادسازی خرمشهر با رمز «بسم الله القاسم الجبارین یا محمد بن عبدالله (ع)» آغاز شد در برابر تک سریع و غافلگیرانه، نیروهای عراقی دچار وحشت و سرگردانی شدید شدند و نتوانستند واکنش مهمی از خود نشان دهند و ارتباط یگان های دشمن با یکدیگر قطع شد. فرار افسران و درجه داران و سربازان عراقی از منطقه خرمشهر گویای از هم پاشیدگی سازمان یگان های دشمن بود. در روز دوم خرداد نتیجه پیکار بسیار درخشان بود و به هدف خود که احاطه کامل خرمشهر

بود، رسید. تعداد اسرای عراقی در این از 2830 نفر تجاوز کرد و یگان‌هایی از دشمن که در منطقه بین نهر و شلمچه مستقر بودند، به میزان زیاد منهدم شدند. به وجود حضور گسترده هواپیماهای عراقی در آسمان منطقه، عقابان تیز پرواز نیروی هوایی ارتش در پشتیبانی از یگان‌های رزمنده، در صحنه عملیات بیت المقدس حضوری فعال داشتند و با بمباران پل شناور عراقی‌ها بر روی اروند رود و مناطق تجمع آنان در آن سوی رودخانه، نقش ارزنده‌ای در آزادسازی خرمشهر ایفا کردند.

در اواخر روز دوم خرداد، قرارگاه کربلا پس از بررسی آخرین وضعیت، تصمیم گرفت تا نیروها با ورود به شهر آن را از لوٹ وجود نیروهای عراقی پاک گردانند و در سه بامداد روز سوم خرداد واحدهایی از رزمندگان ایران به آن سوی از طرف دیگر جمعی از نیروهای عراق با استفاده از تاریکی شب و قایق اقدام به فرار کردند که تعدادی از این قایق‌ها توسط تکاوران نیروی دریایی هدف قرار گرفت و سرنشینان آن‌ها غرق شدند.

در ساعت 11 صبح روز سوم خرداد در حالی که درگیری شدیدی بین قوای ایرانی و نیروهای عراقی جریان داشت و دشمن در فکر شکستن حلقه محاصره خرمشهر بود، رزمندگان ایرانی از جناح غرب و خیابان کشتارگاه وارد شهر شدند. ناحیه گمرک خرمشهر در کنار اروند اندکی مقاومت کرد که آن هم به سرعت در هم شکست. ساعت 12 قوای ایران از سمت شمال و شرق وارد شهر شدند و نیروهای متجاوز یعنی که 24 ساعت در محاصره کامل قرار داشتند، راهی جز اسارت یا فرار و یا کشته شدن نداشتند. بدین جهت واحدهای عراقی گروه‌گروه به اسارت رزمندگان اسلام درآمدند.

در ساعت 2 بعدازظهر، خرمشهر به طور کامل آزاد شد و پرچم پرافتخار جمهوری اسلامی ایران بر فراز 171#&مسجد جامع» و پل تخریب شده خرمشهر به اهتزاز درآمد. بدین ترتیب این شهر مقاوم که پس از 35 روز پایداری و مقاومت در 4 آبادان 1359 به اشغال درآمده بود، پس از 578 روز (19 ماه) اسارت، بار دیگر به آغوش گرم میهن اسلامی بازگشت و بیکره پاک آن از لوٹ وجود متجاوزان تطهیر گردید. رزمندگان اسلام در اولین اقدام خود پس از آزادسازی شهر، نماز شکر را در مسجد جامع خرمشهر اقامه کردند. خبر آزادسازی خرمشهر به سرعت در همه جا طنین افکند و ملت ایران اسلامی را که مدت‌ها در آرزوی شنیدن چنین خبر مسرت‌بخشی بودند، غرق در شادی و سرور کرد. مردم به خیابان‌ها ریختند و با پخش شیرینی به جشن و شادی پرداختند. در پایان آن روز امت شهید پرور ایران با حضور در مساجد، نماز شکر به جای آورده و با فرار رسیدن شب به یمن پیروزی حق بر باطل بر پشت بام‌ها ندای الله اکبر سردادند.

مقاومت مردم خرمشهر حماسه‌ای از یاد نرفتنی است، آنها با سلاح عزم و ایمان به مکتب و عشق و علاقه به میهن اسلامی‌شان، با دست خالی چنان مقاومت کردند که در تاریخ، بی نظیر ماند. به اعتقاد کارشناسان نظامی، مقاومت بی سابقه‌ای که در خرمشهر انجام شد، هرگز با دیگر مقاومت‌ها قابل مقایسه نیست. روز سوم خردادماه 1361، سالگرد حماسه آزادی و فتح خرمشهر پس از مدت‌ها است. فتح خرمشهر، موجب برانگیختگی احساسات و عواطف پاک ملت ایران شد و همدلی و وحدت را میان اقشار ملت پدید آورد. فتح خرمشهر موجب سرشکستگی صدام و نیز تلخ‌کامی حامیان قدرتمند وی شد. صدام و نظامیان بعثی، همه همت، توان و تدبیر خود را برای حفظ اشغال خرمشهر، از آغاز تصرف آن به کار گرفتند و این شهر را به گمان خود به دژی نفوذناپذیر تبدیل کرد. پس از 23 روز نبرد شبانه‌روزی رزمندگان اسلام در عملیات بیت المقدس و درست‌هنگامی که آنان به فتح خرمشهر نزدیک می‌شدند، صدام همچنان به تقویت نیروهای خود در این شهر می‌پرداخت و برای جلوگیری از پیروزی قطعی سپاه اسلام، سربازان جدیدی را وارد خرمشهر کرد. فتح خرمشهر، مهمترین نتیجه عملیات بیت المقدس بود، ولی نتیجه آن به شمار نمی‌آید. در این نبرد که یکی از مهم‌ترین و گسترده‌ترین عملیات‌ها در دوران جنگ تحمیلی است، حدود 5400 کیلومتر مربع از خاک کشور آزاد شد.